

Denken zonder vingers opsteken

Geen vingers, iedereen denkt

Wat is het?

Je stelt een vraag aan de hele groep. Iedereen krijgt eerst tijd om na te denken. Daarna kies jij wie antwoord geeft. Je laat dus niet steeds de snelste vinger bepalen wie aan het woord komt. Zo krijg je zicht op meer leerlingen en blijft de hele groep bij de vraag.

Zo doe je het

1. Stel de vraag en zeg dat iedereen meedenkt.
2. Geef een paar tellen denktijd. Laat eventueel eerst iets opschrijven of overleggen.
3. Noem pas daarna een naam. Geef hulp als het antwoord nog niet komt.
4. Vraag nog iemand om aan te vullen of het antwoord in eigen woorden te zeggen.

Een voorbeeld in de les

‘Welke stap zet je eerst bij deze som? Denk allemaal even na ... Noor, wat zou jij doen?’

Waar let je op?

Maak er geen overhoring of straf van. Leerlingen moeten weten dat een onvolledig antwoord welkom is en dat je hen helpt verder te komen.

Zo maak je het passend

Laat leerlingen wijzen, een keuze tonen of een woordkaart gebruiken als spreken nog lastig is.

Denktijd

Even wachten na een vraag

Wat is het?

Na een vraag ben je stil. Je geeft leerlingen tijd om een antwoord te bedenken voordat iemand spreekt. Ook na een eerste antwoord kun je opnieuw wachten: soms komt er dan een betere uitleg of een andere gedachte. Het lijkt klein, maar veel leerlingen hebben die paar seconden echt nodig.

Zo doe je het

1. Stel één duidelijke vraag.
2. Zeg hoeveel denktijd je geeft en wacht ook echt.
3. Laat leerlingen desgewenst een kernwoord noteren.
4. Vraag daarna een antwoord en wacht opnieuw voordat je reageert.

Een voorbeeld in de les

‘Ik wil eerst dat iedereen tien seconden nadenkt. Welke aanwijzing in de tekst helpt je?’

Waar let je op?

Vul de stilte niet meteen zelf op. Als niemand antwoordt, maak de vraag kleiner of geef een aanwijzing; sla de denkstap niet over.

Zo maak je het passend

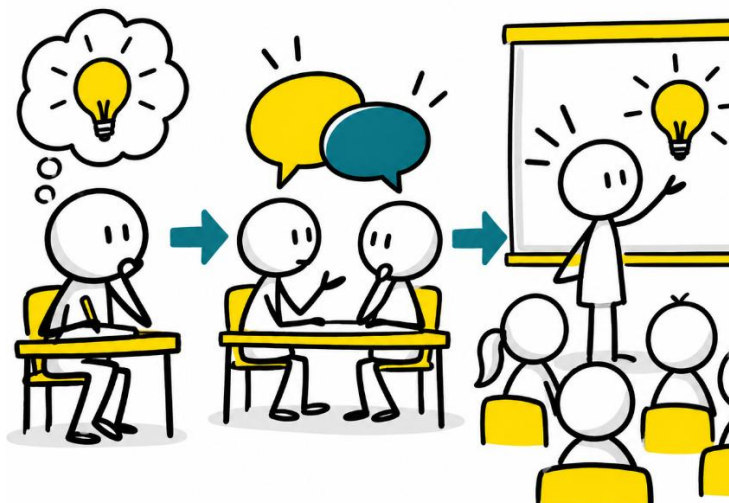
Bij een nieuwe of complexe vraag kan een plaatje, voorwerp of extra verwerkingstijd helpen.

Denk overleg deel

Eerst zelf, dan samen, dan in de groep

Wat is het?

Een leerling denkt eerst zelf na, bespreekt de gedachte met een buur en deelt daarna iets in de groep. Het gesprek met een maatje geeft ruimte om een antwoord te oefenen. Daardoor durven meer leerlingen iets te zeggen en hoor je vaak rijkere antwoorden.

Zo doe je het

1. Stel een vraag waarvoor nadenken of uitleg nodig is.
2. Geef stille denktijd; laat eventueel één woord opschrijven.
3. Laat tweetallen om de beurt hun idee vertellen.
4. Haal enkele antwoorden op en verbind die aan het lesdoel.

Een voorbeeld in de les

‘Waarom zou de hoofdpersoon dit doen? Denk zelf na, vertel het aan je maatje en straks vraag ik een paar tweetallen.’

Waar let je op?

Geef een concrete opdracht en een korte tijd. Alleen ‘praat er samen over’ leidt gemakkelijk tot een gesprek naast de les.

Zo maak je het passend

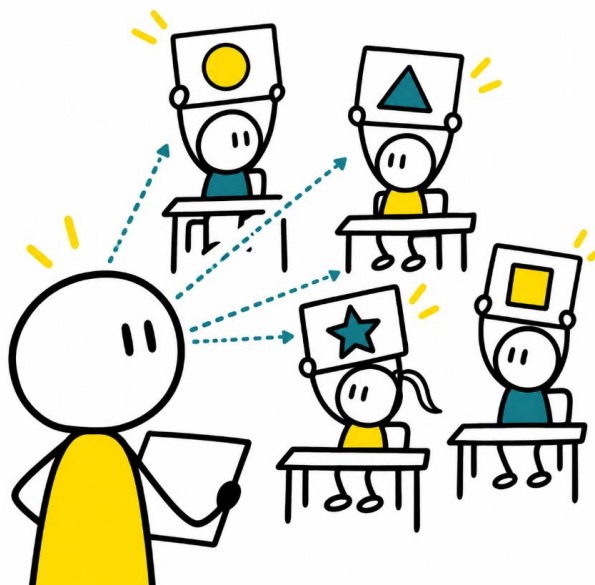
Gebruik vaste gespreksrollen, pictogrammen of een keuze uit twee antwoorden waar dat helpt.

Wisbordjes

In één keer antwoorden van de hele groep zien

Wat is het?

Iedere leerling schrijft of tekent een kort antwoord op een wisbordje. Op jouw teken laten alle leerlingen het tegelijk zien. Je ziet meteen wie de stap begrijpt, welke fout vaak voorkomt en of je door kunt. De antwoorden zijn voorlopig: uitwissen en verbeteren hoort erbij.

Zo doe je het

1. Stel een vraag met een kort zichtbaar antwoord.
2. Geef tijd om het antwoord te maken; loop niet al langs om het goede antwoord te verklappen.
3. Laat de bordjes tegelijk zien en scan de hele groep.
4. Bespreek een goed voorbeeld of een veelvoorkomende denkfout en kies je volgende stap.

Een voorbeeld in de les

‘Schrijf het werkwoord in de verleden tijd. Drie, twee, één: laat zien.’

Waar let je op?

Vraag ook af en toe hoe leerlingen aan hun antwoord komen. Een bordje met het juiste antwoord bewijst nog niet dat de leerling de aanpak begrijpt.

Zo maak je het passend

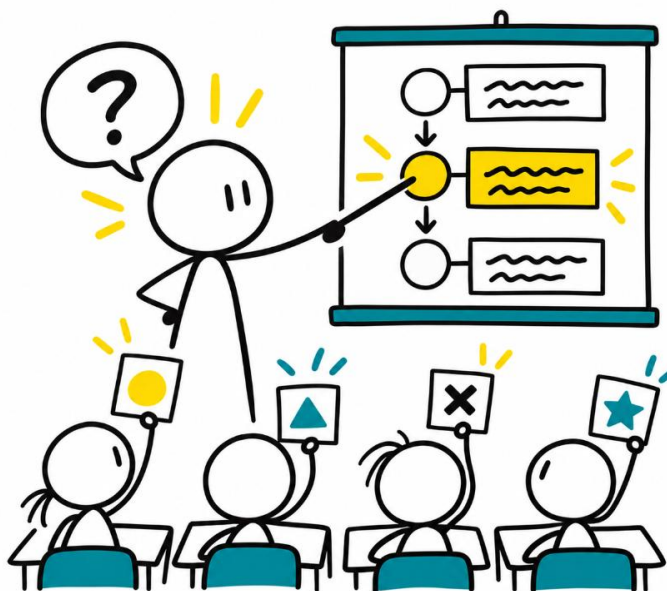
Een antwoordkaart, tablet, aanwijzen of schrijven op papier kan hetzelfde doel dienen.

Begrip controleren

Kijken wat leerlingen echt hebben opgepakt

Wat is het?

‘Snapt iedereen het?’ levert vaak weinig op. Stel liever een vraag of geef een kleine opdracht waarmee leerlingen laten zien wat ze weten of kunnen. Je gebruikt de uitkomst direct: nog eens voordoen, samen oefenen of zelfstandig verdergaan.

Zo doe je het

1. Bepaal vooraf wat leerlingen na deze uitleg moeten kunnen.
2. Kies een korte controlevraag die precies dat zichtbaar maakt.
3. Laat zo veel mogelijk leerlingen antwoorden, niet alleen één vrijwilliger.
4. Bekijk de antwoorden en pas je uitleg of oefening aan.

Een voorbeeld in de les

Na het voordoen van een deelsom: ‘Welke stap komt nu, en waarom juist die?’

Waar let je op?

Controleer de kern van het lesdoel. Een makkelijke feitvraag kan goed gaan terwijl de nieuwe denkstap nog niet begrepen is.

Zo maak je het passend

Laat begrip ook zien door te handelen, te sorteren, iets aan te wijzen of een voorbeeld af te maken.

Zeg het nog eens beter

Een antwoord samen scherper maken

Wat is het?

Een leerling geeft een eerste, soms rommelig antwoord. Je laat zien dat daar al iets goeds in zit en helpt de leerling het duidelijker te zeggen. Daarna laat je het antwoord nog eens formuleren. Zo leert de groep dat goed denken en goed verwoorden kunnen groeien.

Zo doe je het

1. Luister naar wat de leerling wél bedoelt.
2. Vraag wat er nog ontbreekt of geef één bruikbaar woord.
3. Laat de leerling het antwoord opnieuw zeggen.
4. Laat eventueel een andere leerling de verbeterde uitleg herhalen.

Een voorbeeld in de les

Leerling: 'Omdat het groter is.' Leerkracht: 'Wat is groter? Probeer je antwoord eens met het woord oppervlakte.'

Waar let je op?

Verbeter niet elk woord tegelijk. Houd de inhoud van de leerling overeind en help bij één zinvolle stap.

Zo maak je het passend

Een zinsstarter of keuzewoorden op het bord maken deze aanpak toegankelijker.

Doorvragen

Verder kijken dan het eerste antwoord

Wat is het?

Je neemt een antwoord niet meteen als eindpunt. Met één of twee vervolgvragen ontdek je hoe de leerling denkt en geef je ruimte voor een betere uitleg. Ook een goed antwoord kan nog een gok zijn; doorvragen maakt de redenering zichtbaar.

Zo doe je het

1. Vraag eerst naar een antwoord of keuze.
2. Kies een korte vervolgvraag: waarom, hoe weet je dat of kun je een voorbeeld geven?
3. Geef denktijd en laat de leerling uitleggen.
4. Vat de gedachte samen en verbind haar met de leerstof.

Een voorbeeld in de les

‘Je zegt dat dit de hoofdgedachte is. Welke zin uit de tekst laat jou dat zien?’

Waar let je op?

Maak er geen eindeloze reeks vragen van. Eén goed gekozen vervolgvraag kan genoeg zijn om te weten wat je nodig hebt.

Zo maak je het passend

Laat leerlingen wijzen naar bewijs, een voorbeeld pakken of hun redenering met plaatjes tonen.

Vragen naar de aanpak

Niet alleen het antwoord, ook de weg ernaartoe

Wat is het? Je vraagt welke stappen een leerling zette en waarom. Dat helpt om een handige aanpak te herkennen en om te zien waar een fout ontstond. Bij dezelfde uitkomst kunnen leerlingen immers op heel verschillende manieren gewerkt hebben.

Zo doe je het

1. Laat leerlingen eerst zelf een oplossing proberen.
2. Vraag: 'Wat deed je als eerste?' of 'Hoe wist je wat je moest doen?'
3. Laat de stappen aanwijzen, vertellen of opschrijven.
4. Bespreek welke stap helpt bij een volgende, vergelijkbare opdracht.

Een voorbeeld in de les

'Je hebt 48 uitgerekend. Kun je laten zien hoe je van de vraag bij dat antwoord kwam?'

Waar let je op?

Vraag niet om een lange uitleg als de leerling de stof nog nauwelijks beheerst. Doe zo nodig eerst een stap voor en laat die nadoen.

Zo maak je het passend

Foto's van stappen, materiaal of een eenvoudig stappenplan ondersteunen het vertellen.

No Opt Out

Na hulp toch zelf een stap zetten

Wat is het?

Als een leerling 'ik weet het niet' zegt, laat je het gesprek niet daar eindigen. Je geeft een hint, maakt de vraag kleiner of laat een klasgenoot een voorbeeld geven. Daarna kom je terug bij de eerste leerling, zodat die alsnog iets kan zeggen of laten zien.

Zo doe je het

1. Erken dat de vraag lastig is.
2. Geef een aanwijzing, keuze of voorbeeld dat de leerling verder helpt.
3. Vraag de leerling opnieuw om een kleine, haalbare bijdrage.
4. Bevestig de stap en kijk of meer uitleg nodig is.

Een voorbeeld in de les

‘Luister naar het voorbeeld van Sam. Welk woord hoort nu in deze zin? Zeg het maar zelf.’

Waar let je op?

Gebruik dit warm en rustig. De bedoeling is leren mogelijk maken, niet iemand voor de groep vastzetten tot het perfecte antwoord komt.

Zo maak je het passend

Een leerling kan ook aanwijzen, kiezen of een handeling uitvoeren als spreken niet past.

Iedereen laat een antwoord zien

Meer weten dan wat één leerling zegt

Wat is het?

Je kiest een antwoordvorm waarmee alle leerlingen tegelijk reageren. Dat kan met kaartjes, vingers, bordjes, een korte notitie of een plek in de ruimte. Zo zie je of de groep mee is en welke leerlingen extra hulp nodig hebben.

Zo doe je het

1. Kies een vraag met een helder antwoord of een duidelijke keuze.
2. Laat iedereen eerst nadenken.
3. Spreek af hoe en wanneer het antwoord zichtbaar wordt.
4. Kijk naar het patroon in de groep en bespreek daarna een paar redeneringen.

Een voorbeeld in de les

‘Welke afbeelding hoort bij verdampen? Houd A, B of C tegelijk omhoog.’

Waar let je op?

Stem de antwoordvorm af op de vraag. Een meerkeuzekaart is snel, maar voor een uitleg heb je daarna nog een vervolgvraag nodig.

Zo maak je het passend

Gebruik grote kaarten, oogbesturing, voorwerpen of een ondersteunde communicatiemethode als dat nodig is.

Scharniervraag

Een controlevraag die bepaalt hoe je verdergaat

Wat is het?

Halverwege de les stel je één goed gekozen vraag over de belangrijkste nieuwe stap. De antwoorden laten zien of leerlingen klaar zijn voor de volgende opdracht. De foute opties zijn bewust gekozen: elke optie zegt iets over een mogelijke denkfout.

Zo doe je het

1. Bepaal welke denkstap leerlingen nu echt moeten beheersen.
2. Maak een vraag met geloofwaardige antwoordmogelijkheden.
3. Laat iedereen tegelijk kiezen en vraag bij enkele antwoorden naar de reden.
4. Beslis: verder, kort opnieuw uitleggen of samen nog een voorbeeld doen.

Een voorbeeld in de les

Na uitleg over breuken: 'Welke van deze tekeningen laat drie vierde zien?' Een foute keuze kan tonen dat een leerling wel drie delen kleurt, maar niet in vier gelijke delen verdeelt.

Waar let je op?

Een scharniervraag is geen cijfermoment. Gebruik de antwoorden om het tempo of de uitleg meteen aan te passen.

Zo maak je het passend

Laat leerlingen ook een handeling uitvoeren of een afbeelding kiezen als lezen de kernvraag in de weg zit.

Kennis ophalen

Iets terughalen zonder eerst te spieken

Wat is het?

Leerlingen halen iets op wat ze eerder geleerd hebben. Juist het proberen om het zelf terug te halen helpt de kennis beschikbaar te maken. Het kan aan het begin, midden of eind van een les. Daarna controleer en verbeter je de antwoorden.

Zo doe je het

1. Kies een paar belangrijke dingen uit eerdere lessen.
2. Laat leerlingen zonder boek of voorbeeld antwoorden.
3. Bespreek de antwoorden en vul aan wat vergeten is.
4. Gebruik de uitkomst om te kiezen wat herhaling vraagt.

Een voorbeeld in de les

‘Noem twee manieren waarop planten water krijgen. Kijk nog niet in je schrift.’

Waar let je op?

Maak van vergeten geen afrekening. Het doel is oefenen en zien wat opnieuw aandacht nodig heeft.

Zo maak je het passend

Gebruik plaatjes, voorwerpen, mondelinge antwoorden of vaker een kleine herhaling als dat helpt.

Startopdracht

Meteen rustig aan het leren beginnen

Wat is het?

Bij binnenkomst of aan het begin van een les ligt een korte opdracht klaar die leerlingen zelfstandig kunnen starten. Vaak herhaalt die iets van eerder. Je wint geen tijd door een lange nieuwe uitleg in de opdracht te stoppen; de kracht zit in de snelle, duidelijke start.

Zo doe je het

1. Zet de opdracht zichtbaar klaar voordat de les begint.
2. Maak duidelijk wat leerlingen doen, hoe lang ze hebben en wat klaar betekent.
3. Laat hen zelfstandig starten terwijl jij de klas overziet.
4. Bespreek kort de uitkomst en leg de verbinding met de nieuwe les.

Een voorbeeld in de les

Op het bord: 'Maak deze twee sommen van gisteren en schrijf één vraag op die je nog hebt.'

Waar let je op?

Kies opdrachten die zonder hulp gestart kunnen worden. Anders ontstaat meteen een rij vragen voordat de les op gang is.

Zo maak je het passend

Een vaste routine met een visuele timer en passend startniveau helpt verschillende groepen.

Ik doe voor wij doen samen jij doet zelf

Van voordoen naar zelfstandig oefenen

Wat is het?

Je laat eerst helder zien hoe een nieuwe aanpak werkt. Daarna oefen je samen met de leerlingen en pas dan proberen zij het zelfstandig. Je gaat niet automatisch door op de klok: als de gezamenlijke stap nog moeilijk is, oefen je samen verder.

Zo doe je het

1. Doe een voorbeeld voor en denk hardop bij de belangrijke keuzes.
2. Maak een vergelijkbaar voorbeeld samen; laat leerlingen een stap invullen.
3. Controleer of de groep de kern begrijpt.
4. Laat leerlingen zelfstandig proberen en geef gerichte hulp waar nodig.

Een voorbeeld in de les

‘Ik lees de vraag en onderstreep de gegevens. Nu zoeken wij samen de gegevens in deze som. Bij de volgende doe jij dat zelf.’

Waar let je op?

De gezamenlijke fase is echt samen oefenen, niet nog een keer kijken terwijl alleen de leerkracht werkt.

Zo maak je het passend

Verkort of verleng de fasen per leerling; gebruik materiaal of plaatjes zolang die helpen.

Uitgewerkt voorbeeld

Een oplossing stap voor stap laten zien

Wat is het?

Je laat een volledige voorbeeldopgave zien en legt uit hoe je van de vraag naar de oplossing komt. De leerling hoeft niet tegelijk een onbekende aanpak te bedenken en die uit te voeren. Daarna laat je een vergelijkbare opgave proberen, eventueel met een paar stappen al ingevuld.

Zo doe je het

1. Kies een voorbeeld dat goed past bij het lesdoel.
2. Laat de stappen één voor één zien en benoem waarom je ze zet.
3. Vraag tussendoor wat de volgende stap zou zijn.
4. Laat leerlingen daarna een deels ingevuld of vergelijkbaar voorbeeld afmaken.

Een voorbeeld in de les

Bij een schrijfles toon je een korte alinea en markeer je hoe de eerste zin de hoofdgedachte noemt en de volgende zinnen die uitleggen.

Waar let je op?

Laat niet alleen het eindantwoord zien. Juist de keuzes onderweg maken het voorbeeld leerzaam.

Zo maak je het passend

Maak de stappen zichtbaar met kleur, symbolen of concreet materiaal; haal de steun later geleidelijk weg.

Live voordoen

Ter plekke laten zien hoe je werkt en denkt

Wat is het?

Je maakt iets waar de leerlingen bij zijn: een zin, tekening, berekening of handeling. Daarbij vertel je welke keuze je maakt, waar je even twijfelt en hoe je controleert. Leerlingen zien zo dat een goed eindproduct uit stappen en verbeteringen ontstaat.

Zo doe je het

1. Kies vooraf één vaardigheid die je zichtbaar wilt voordoen.
2. Maak het voorbeeld voor de groep en denk hardop.
3. Stop op een logisch moment en vraag wat je nu zou kunnen doen.
4. Doe daarna samen een stap en laat leerlingen het zelf proberen.

Een voorbeeld in de les

‘Deze zin klinkt nog onduidelijk. Ik vervang “ding” door “brug”, zodat de lezer weet wat ik bedoel.’

Waar let je op?

Laat je hardop denken kort en doelgericht zijn. Te veel zijpaden maken het moeilijk de kern te volgen.

Zo maak je het passend

Gebruik een documentcamera, groot papier of tastbaar materiaal zodat iedereen de handeling kan volgen.

Fouten benutten

Van een fout een leermoment maken

Wat is het?

Een fout kan laten zien hoe iemand gedacht heeft. Je onderzoekt welke stap begrijpelijk leek en waar het misging. Vervolgens laat je de juiste aanpak zien of laat je die samen vinden. Zo wordt een fout bruikbare informatie voor de leerling en voor jouw uitleg.

Zo doe je het

1. Kies een fout die bij het lesdoel past.
2. Laat rustig zien welke redenering achter de fout kan zitten.
3. Vergelijk die met de juiste aanpak en benoem het verschil.
4. Laat leerlingen de verbeterde stap meteen toepassen.

Een voorbeeld in de les

‘ $24 + 19$ is 33. Ik denk dat hier de 10 uit 19 niet is meegerekend. Laten we het samen nakijken.’

Waar let je op?

Maak nooit een leerling tot voorbeeld van ‘wie het fout deed’. Bespreek de gedachte of een anoniem antwoord, niet de persoon.

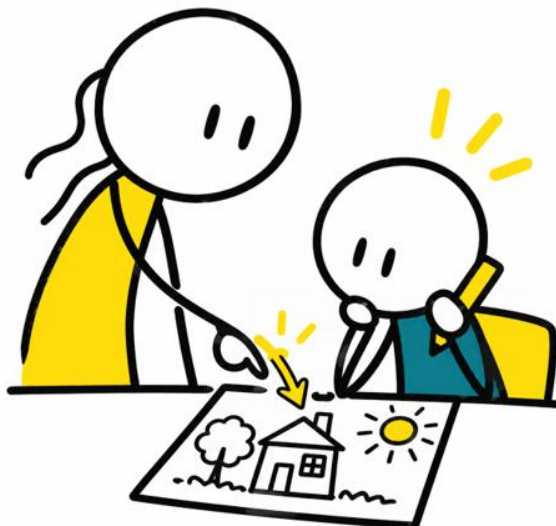
Zo maak je het passend

Werk met twee voorbeeldoplossingen of leg de stappen met blokjes neer als dat helpt.

Feedback voor de volgende stap

Zeg wat de leerling nu kan verbeteren
Wat is het?

Goede feedback helpt een leerling verder met de opdracht. Je benoemt concreet wat al lukt en welke volgende stap nodig is. Een algemeen compliment kan prettig zijn, maar vertelt nog niet hoe het werk beter wordt.

Zo doe je het

1. Kijk eerst naar het lesdoel en het werk van de leerling.
2. Benoem één zichtbaar sterk punt.
3. Geef één uitvoerbare aanwijzing voor de volgende stap.
4. Geef tijd en ruimte om die stap direct te zetten.

Een voorbeeld in de les

‘Je hebt twee argumenten genoemd. Voeg nu bij het tweede argument een voorbeeld toe, zodat de lezer begrijpt wat je bedoelt.’

Waar let je op?

Geef niet vijf verbeterpunten tegelijk. Kies wat nu het meeste helpt en controleer of de leerling weet wat te doen.

Zo maak je het passend

Laat een voorbeeld zien of wijs precies aan welke stap de leerling kan aanpassen.

Feedback gebruiken

Iets met de aanwijzing doen

Wat is het?

Feedback heeft pas effect als de leerling ermee aan de slag gaat. Na jouw aanwijzing krijgt de leerling tijd om iets te verbeteren, opnieuw te proberen of toe te passen in een volgende opdracht. Jij kijkt vervolgens of de stap geholpen heeft.

Zo doe je het

1. Geef een korte aanwijzing die uitvoerbaar is.
2. Laat de leerling vertellen of aanwijzen wat hij nu gaat veranderen.
3. Plan direct tijd in om het werk aan te passen.
4. Bekijk de verandering en geef zo nodig een kleine vervolgstap.

Een voorbeeld in de les

‘Kijk nog eens naar je eerste zin. Kun je het onderwerp concreter noemen? Schrijf de zin opnieuw en lees hem dan voor.’

Waar let je op?

Laat feedback niet eindigen als opmerking in een schrift of als gesproken advies zonder oefentijd.

Zo maak je het passend

Verbeteren kan ook met mondeling herhalen, materiaal verplaatsen of een handeling opnieuw uitvoeren.

Feedback aan de hele groep

Samen leren van wat je in veel werk ziet

Wat is het?

Je bekijkt werk van leerlingen en zoekt naar dingen die vaak goed gaan of vaak moeilijk zijn. In de volgende les bespreek je die patronen met de groep. Daarna geven leerlingen hun eigen werk een gerichte verbetering. Zo krijgt iedereen uitleg over een gedeelde leerstap.

Zo doe je het

1. Verzamel een paar voorbeelden tijdens of na het werk.
2. Kies één sterk punt en één of twee belangrijke verbeterpunten.
3. Laat anonieme voorbeelden zien of maak er zelf een.
4. Laat leerlingen de uitleg toepassen op hun eigen werk.

Een voorbeeld in de les

‘In veel teksten zag ik een goede openingszin. Bij de uitleg erna missen vaak voorbeelden. We verbeteren samen één alinea; daarna doe je dat in je eigen tekst.’

Waar let je op?

Niet ieder probleem is een groepsprobleem. Geef individuele hulp als maar één leerling de stap mist.

Zo maak je het passend

Gebruik een kort voorbeeld en pas de hoeveelheid werk per leerling aan.

Exit ticket

Een kleine opdracht aan het einde van de les

Wat is het?

Vlak voor het einde laat je leerlingen één korte vraag beantwoorden of een miniopdracht doen. Daarmee zie je wat van het lesdoel is blijven hangen. De opbrengst helpt jou bepalen waarmee je de volgende les begint.

Zo doe je het

1. Kies een vraag die echt over het lesdoel gaat.
2. Laat iedere leerling zelfstandig een kort antwoord geven.
3. Bekijk de antwoorden na de les of direct bij de uitgang.
4. Gebruik ze om herhaling, extra hulp of een volgende stap te plannen.

Een voorbeeld in de les

‘Los deze ene deelsom op en schrijf of vertel welke stap je eerst zette.’

Waar let je op?

Een ticket met alleen ‘Wat vond je van de les?’ zegt weinig over wat leerlingen hebben geleerd. Kies de vraag die je morgen helpt.

Zo maak je het passend

Een tekening, voorwerpkeuze, mondeling antwoord of korte demonstratie kan ook een exit ticket zijn.

3-2-1-lesafsluiting

Drie, twee, één keer terugkijken

Wat is het?

Leerlingen sluiten de les af met drie onderdelen volgens een vast patroon. Bijvoorbeeld: drie dingen die je hebt geleerd, twee dingen die je kunt uitleggen en één vraag die je nog hebt. Je kunt de aantallen en vragen aanpassen aan het lesdoel en de leerlingen. De vaste vorm helpt om bewust terug te kijken.

Zo doe je het

1. Vertel welke drie soorten antwoorden je vandaag wilt ophalen.
2. Geef een paar minuten om na te denken, te schrijven of te vertellen.
3. Laat leerlingen één antwoord delen of verzamel de briefjes.
4. Lees wat nog onduidelijk is en gebruik dat bij de volgende les.

Een voorbeeld in de les

‘Noem drie dingen die je hebt geleerd, twee dingen die je kunt uitleggen en één vraag die je nog hebt.’

Waar let je op?

Drie losse feitjes zijn niet altijd passend. Bij een kort of smal lesdoel kan één goede toepassing meer zeggen; maak de vorm dan eenvoudiger.

Zo maak je het passend

Werk met afbeeldingen, aanvulzinnen of mondelinge antwoorden. Voor sommige leerlingen is 1-1-1 een betere start.

Samenvatten in één zin

De kern van de les kort zeggen

Wat is het?

Je vraagt leerlingen om de belangrijkste gedachte van de les in één zin te vertellen of te schrijven. Daardoor moeten ze kiezen wat echt telt. Jij hoort snel of het lesdoel begrepen is en welke woorden of relaties nog verduidelijking vragen.

Zo doe je het

1. Noem het onderwerp of de vraag waarop de zin antwoord moet geven.
2. Geef even denktijd en laat leerlingen zelf een zin maken.
3. Laat enkele verschillende zinnen horen.
4. Bespreek welke zin de kern goed raakt en waarom.

Een voorbeeld in de les

‘Maak de zin af: Verdampen betekent dat ...’

Waar let je op?

Vraag niet alleen om een mooie formulering. Kijk vooral of de betekenis klopt; help daarna pas om de zin helderder te maken.

Zo maak je het passend

Laat leerlingen de zin inspreken, met woordkaarten bouwen of aanvullen met een zinsstarter.

Leg het terug uit

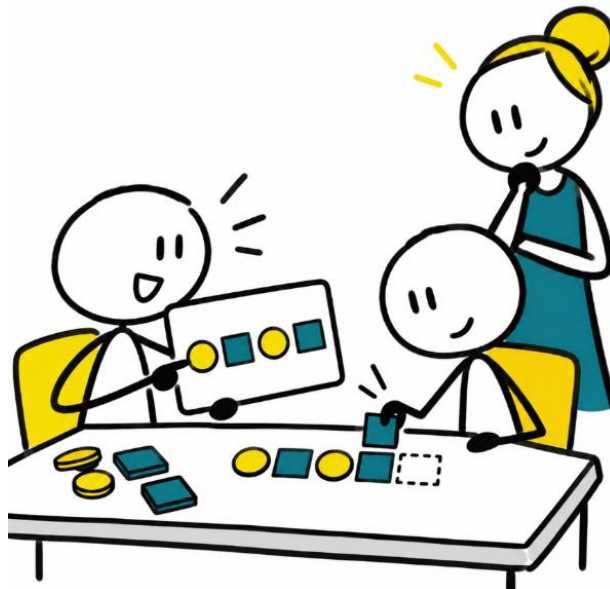
Een leerling legt het aan een ander uit

Wat is het?

Een leerling legt in eigen woorden uit hoe iets werkt of welke stap nodig is. De ander luistert en probeert het daarna zelf. Als uitleg geven nog te moeilijk is, kun je het eerst voordoen en samen oefenen. Teruguitleg laat goed zien wat iemand echt begrijpt.

Zo doe je het

1. Kies een afgebakend stukje leerstof of één stap.
2. Geef leerlingen een korte voorbereidingstijd.
3. Laat de ene leerling uitleggen en de andere een vraag stellen of de stap uitvoeren.
4. Wissel rollen en bespreek wat hielp om de uitleg duidelijk te maken.

Een voorbeeld in de les

‘Leg aan je buur uit hoe je in deze tekst de hoofdgedachte vindt. Je buur probeert het daarna bij de volgende alinea.’

Waar let je op?

Laat niet twee leerlingen samen een onjuiste aanpak inoefenen. Luister mee, geef een voorbeeld en corrigeer de kern waar nodig.

Zo maak je het passend

Een leerling kan ook uitleggen met materialen, gebaren, afbeeldingen of een opgenomen voorbeeld.